

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Proefboring naar aardgas in de kustzone van de
Concessie 'Middelie'

10 maart 1999

913-68

commissie voor de milieueffectrapportage

de minister van Economische Zaken
Postbus 20101
2500 EC DEN HAAG

uw kenmerk
E/EOG/MW/99000562

uw brief
12 januari 1999

ons kenmerk
U133-99\Pi\mw\913-69

onderwerp
Toetsingsadvies Proefboring naar aard-
gas in de kustzone van de Concessie
'Middelie'

doorkiesnummer
(030) 234 76 34

Utrecht,
10 maart 1999

Geachte minister,

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een toetsingsadvies uit te brengen over het milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over een proefboring naar aardgas in de kustzone van de Concessie 'Middelie'. Overeenkomstig artikel 7.26 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de besluitvorming. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag te zijner tijd het (ontwerp-)besluit en de evaluatiedocumenten krijgt toegestuurd.

Hoogachtend,

drs. L. van Rijn-Vellekoop
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Proefboring naar aardgas in de kustzone
van de Concessie 'Middelie'

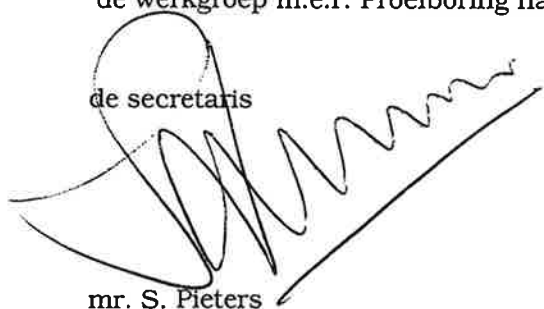
Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Proefboring naar aardgas in de kustzone van de Concessie 'Middelie'

Advies op grond van artikel 7.26 van de Wet milieubeheer over het milieueffectrapport over een proefboring naar aardgas in de kustzone van de Concessie 'Middelie',

uitgebracht aan de minister van Economische Zaken door de Commissie voor de milieueffect-rapportage; namens deze,

de werkgroep m.e.r. Proefboring naar aardgas in de kustzone van de Concessie 'Middelie',

de secretaris

A handwritten signature in black ink, consisting of several loops and a wavy tail, written over a diagonal line.

mr. S. Pieters

de voorzitter

A handwritten signature in black ink, appearing as a series of connected loops and a long tail.

drs. L. van Rijn-Vellekoop

Utrecht, 10 maart 1999

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. Inleiding	1
2. Oordeel over het MER	2
2.1 Algemeen	2
2.2 Toelichting op het oordeel alsmede opmerkingen voor de verdere besluitvorming	2
2.3 Opmerkingen naar aanleiding van de inspraakreacties	6

Bijlagen

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 12 januari 1999, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in Staatscourant nr. 13 d.d. 20 januari 1999
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen
5. Nadere vragen gesteld door de Commissie en de antwoorden daarop.

1. INLEIDING

Clyde Petroleum Exploratie B.V. wil door een proefboring uit te voeren nagaan of er inderdaad gas aanwezig is in de bodem van de Noordzee op circa 3 km uit de kust bij Castricum aan Zee en of de hoeveelheid gas groot genoeg is om dit te gaan winnen.

Voordat deze proefboring kan worden uitgevoerd, moet goedkeuring zijn gekregen van de Minister van Economische Zaken en moet een vergunning zijn verleend door de Minister van Verkeer en Waterstaat.

Bij brief van 12 januari 1999 heeft de Minister van Economische Zaken, als coördinerend bevoegd gezag, de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over het opgestelde milieueffectrapport (MER). Het MER is op 20 januari 1999 ter inzage gelegd¹.

Het advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.² De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

Bij de toetsing heeft de Commissie de via het bevoegde gezag ontvangen inspraakreacties en adviezen betrokken³.

Op grond van artikel 7.26, lid 1 van de Wm toetst de Commissie:

- aan de richtlijnen van het MER⁴], zoals vastgesteld op 16 februari 1998;
- op eventuele onjuistheden⁵];
- aan de wettelijke regels voor de inhoud van een MER⁶].

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de wettelijke vereisten en de richtlijnen en gaat zij na welke onderdelen van het MER in aanmerking komen voor een positieve vermelding. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een volwaardige plaats te geven bij de besluiten over de goedkeuring door de Minister van Economische Zaken en de vergunningverlening door de Minister van Verkeer en Waterstaat.

Is dat naar haar mening niet het geval dan betreft het een *essentiële tekortkoming*. De Commissie zal dan adviseren tot een aanvulling. Overige tekortkomingen worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

1 Zie bijlage 2.

2 Zie bijlage 3 voor de samenstelling van de werkgroep en andere projectgegevens.

3 Wm, artikel 7.26, lid 2.

4 Wm, artikel 7.23, lid 2.

5 Wm, artikel 7.23, lid 2.

6 Wm, artikel 7.10.

- De Commissie adviseert het Bevoegd Gezag om bij de besluitvorming rekening te houden met het Structuurschema Groene Ruimte (SGR) en met name met de eisen die daaruit voortvloeien met betrekking tot het motiveren van het te nemen besluit.

Periode van affakkelen in relatie tot de vogeltrek

- In de afweging is er sprake van één belangrijke tekortkoming in het MER, namelijk dat de zomerperiode op voorhand is afgeschreven als reëel alternatief. De Commissie is van mening dat de ecologische 'voors' en de recreatieve 'tegens' van de zomerperiode deel moeten uitmaken van de systematische afweging van alternatieven. Het is onjuist om in het MER de recreatieve belangen zondermeer te laten prevaleren. De Commissie beschouwt deze tekortkoming niet als essentieel, omdat de informatie over de vogels - onder andere in de zomerperiode - wel in het MER aanwezig is. Op basis van deze informatie concludeert de Commissie dat boren in de zomerperiode beschouwd kan worden als onderdeel van het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA). De zomerperiode had in ieder geval in het MMA genoemd moeten worden. In een vergelijkbaar MER⁹⁾ wordt deze periode als MMA en als voorkeursalternatief genoemd, waarbij de desbetreffende locatie op circa 2,5 km voor het badstrand van Schiermonnikoog ligt. Daarnaast wordt er in het MER weinig aandacht besteed aan het gevaar van affakkelen in relatie tot de vogeltrek. In het hiervoor genoemde MER uit 1995 wordt dat expliciet beschreven: affakkelen vormt een potentieel gevaar voor vogels binnen een straal van 5 km rondom de fakkel¹⁰⁾. Het mogelijk verbranden van trekvogels wordt in dit MER niet gemeld. Het voorkomen van de combinatie affakkelen en gelijktijdige vogeltrek zou het uitgangspunt van het MER moeten vormen, in ieder geval voor wat betreft het MMA inzake het treffen van mitigerende maatregelen¹¹⁾.
- De Commissie adviseert het Bevoegd Gezag om de zomerperiode voor boren te beschouwen als onderdeel van het MMA. Zij adviseert om bij het besluit te motiveren of voor de zomerperiode gekozen wordt. Bij de besluitvorming dient rekening gehouden te worden met de gevolgen van het affakkelen in relatie tot de vogeltrek door de affakkelperiode bij voorkeur te laten vallen vanaf half mei (einde voorjaarstrek) en voor half augustus (begin najaarstrek)¹²⁾. Deze periode vermindert in aanzienlijke mate het risico dat vogels verbranden in de fakkel. Indien het affakkelen toch binnen de vogeltrekperiode zal plaatsvinden adviseert de Commissie dit uitsluitend overdag te laten gebeuren, in combinatie met een op het platform aanwezige vogelwacht met een duidelijk omschreven stilleggingsbevoegdheid. Van deze bevoegdheid kan gebruik worden gemaakt wanneer daar, vanwege de vogeltrek, voldoende aanleiding toe bestaat.

9 Milieueffectrapport Proefboringen naar aardgas in de Noordzeekustzone en Ameland, 1995.

10 Deze invloedafstand van 5 km geldt voor de nachtperiode: Laar, F. van de, 1995 "Vogelverplaatsingen rondom een exploratieplatform voor gaswinning", Luchtmachtstaf, Den Haag.

11 Voor nadere informatie verwijst de Commissie onder andere naar: deelrapport 10, "Affakkelhinder Vogelwachter" in de Monitoring Proefboringen Noordzeekustzone.

12 Daarbij zal ingegaan moeten worden op de vereisten van het SGR om de milieugevolgen in een kerngebied zoveel mogelijk te beperken.

pagina 117 dat bij een platform met "uitgebreide geluidwerende voorzieningen", waarvan overigens het gebruik niet wordt beoogd, reeds 18x per uur deze verstoringsgrens van 300 meter wordt overschreden. Het zijn overigens juist deze piekniveaus die in de regel voor verstoring zorgdragen (sterk fluctuerend geluidsniveau). In werkelijkheid is uit de emissiegegevens af te leiden dat de verstoringscontour ca. 1.500 meter bedraagt, hetgeen een - in potentie - verstoord gebied inhoudt van ca. 250 hectare. Niet duidelijk wordt waarom afgezien wordt van toepassing van - tenminste gangbare - extra maatregelen in de vorm van geluiddempers op verbrandingsluchtuitlaten, ventilator-aanzuigen et cetera.

De piekgeluiden vanaf het platform zullen naar verwachting niet hoorbaar zijn op het strand. In dB(A)-niveau beschouwd zal het referentieniveau op het strand en daarachter in de duinen niet overschreden worden, ook indien het achtergrondgeluid wezenlijk lager zou zijn dan in het MER aangegeven. Dit laatste is van belang daar het aangegeven referentieniveau van 51 dB(A) uitsluitend verdedigbaar is bij de aanwezigheid van enige branding. Het als minimum stellen van deze waarde is niet juist. Bij een vlakke zee zullen lagere referentieniveaus vastgesteld kunnen worden. Overigens is dit referentieniveau nimmer in één getal uit te drukken. Vlak bij de vloedlijn zullen afhankelijk van de strandbreedte belangrijk hogere achtergrondniveaus gelden dan ter hoogte van de eerste duinenrij. Daarnaast verdient de stelligheid van het toekennen van een afschermende werking aan de duinen een kanttekening (pagina 121). Het aan de kust resterende - en mogelijk af en toe hoorbare - laagfrequente geluid van het platform zal zich niet eenvoudig laten afschermen door duinen. Dit had uit berekeningen kunnen blijken. Gezien de geringe betekenis van dit aspect acht de Commissie het ontbreken van die berekeningen echter geen belangrijke omissie.

- De Commissie beveelt aan om mitigatie met gangbare bronmaatregelen alsnog te overwegen.

Evaluatie

- In het MER wordt geconcludeerd dat de invloed van de proefboring op de belevingswaarde van een weidse en open horizon gering is^{15]}. Deze conclusie kan door de Commissie niet zondermeer worden onderschreven. Om dit te toetsen geeft de Commissie in overweging om in het kader van de evaluatie een enquête te laten uitvoeren onder recreanten^{16]} gedurende de gehele periode van werkzaamheden. Deze enquête kan zich richten op de vraag in welke mate de proefboring door recreanten als storend wordt ervaren (visuele en auditieve verstoring). De resultaten van een dergelijke enquête kunnen worden betrokken bij de evaluatie. Met name zouden de enquêteresultaten van belang zijn voor andere (boor)werkzaamheden in de Noordzeekustzone.

15 Zie pagina 145 van het MER.

16 In overleg met de gemeente Castricum zou misschien bekeken kunnen worden of er informatieborden over de proefboring op het dichtstbij gelegen stranddeel geplaatst kunnen worden om het strandpubliek te informeren over de proefboring. Door gerichte publieksinformatie te geven wordt waarschijnlijk veel onvrede op voorhand weggenomen.

BIJLAGEN

bij het Toetsingsadvies over het
milieueffectrapport Proefboring
naar aardgas in de kustzone van
de Concessie Middelle

(bijlagen 1 t/m 5)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 12 januari 1999 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Ministerie van Economische Zaken

Aan
Commissie voor de milieueffectrapportage
t.a.v. drs. S. Pieters
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
Ingekomen :	13 JAN. 1999
Nummer :	42-99
classier :	913-30 9/m 42
kopie naar :	Pi/Ss/pres/b.g/mw

7X
HL

Datum	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Bijlage(n)
12 JAN. 1999		E/EOG/MW 99000562	5 (7x)

Onderwerp
~~Milieueffectrapportage~~: "Proefboring naar aardgas in de kustzone van de Concessie Middelic"

Geachte heer Pieters,

Hierbij doe ik u toekomen het, op 08-12-1998 door Clyde Petroleum Exploratie B.V., ingediende milieu-effectrapport (MER): "Proefboring naar aardgas in de kustzone van de concessie Middelic" en de samenvatting daarvan, alsmede het verzoek om goedkeuring van een plan tot het uitvoeren van de proefboring, en de vergunning-aanvraag ingevolge de Wet beheer rijkswaterstaatswerken.

Het MER is inmiddels door mij, als het bevoegd gezag, aanvaard.

Gaarne verzoek ik u om een toetsingsadvies uit te brengen betreffende het voornoemde milieueffectrapport.

Ik verzoek u om het toetsingsadvies uiterlijk op 25-03-1999 in te dienen.

Het MER zal ter inzage worden gelegd en een kennisgeving terzake zal op 20-01-1999 worden gepubliceerd in de Staatscourant, het Nieuwsblad voor Castricum, het Noord Hollands weekblad (editie Alkmaar/Kennemerland), de Alkmaarse Courant en het dagblad Kennemerland.

Naast het MER zullen ook alle andere voor de procedure relevante documenten ter inzage worden gelegd.

In de kennisgeving (bijlage) zal worden vermeld waar en wanneer de openbare zitting wordt gehouden en gedurende welke periode inspraak mogelijk is.

Bezoekadres	Doorkiesnummer	Telefax
Bezuidenhoutseweg 6, Kamer 315	(070) 379 79 99	(070) 379 63 58

Hoofdkantoor	Telefoon (070) 379 89 11	X-400 adres S = EZPOST/C = NLA = 400NET/P = MIN EZ
Bezuidenhoutseweg 30	Telefax (070) 347 40 81	Internetadres ezpost@minez.nl
Postbus 20101	Telex 31099 ecza nl	
2500 EC 's-Gravenhage	Telegramadres ecza gv	Verzoeks bij beantwoording van deze brief ons kenmerk te vermelden

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de ter inzagelegging van het milieueffectrapport in Staatscourant nr. 13 d.d. 20 januari 1999

KENNISGEVING

Inpraak met het oog op het milieueffectrapport (MER) en vergunningaanvraag inzake een "Proefboring naar aardgas in concessie Middelie"

De Minister van Economische Zaken maakt, mede namens de Minister van Verkeer en Waterstaat, bekend dat Clyde Petroleum Exploratie B.V., kantoor houdende aan de Mauritskade 35, te Den Haag, een verzoek heeft ingediend om goedkeuring van een plan, op grond van het Besluit milieueffectrapportage 1994 en de concessie "Middelie", en een vergunning op grond van de Wet Beheer Rijkswaterstaatswerken, voor het verrichten van een proefboring naar aardgas, in de kustzone van de concessie "Middelie".

De proefboring is voorzien in de Noordzee-kustzone, ca. 3 kilometer uit de kust van de provincie Noord-Holland, ter hoogte van de gemeente Castricum. Bij de aanvragen is een milieueffectrapport (MER) gevoegd.

Op grond van het Besluit milieueffectrapportage 1994 is het opstellen van een MER ten behoeve van de besluitvorming ten aanzien van de goedkeuring van een plan tot het uitvoeren van een proefboring in gevoelig gebied verplicht. Voor dit besluit is de Minister van Economische Zaken het bevoegd gezag.

Voor een vergunning voor het plaatsen van een boorplatform, op grond van de Wet Beheer Rijkswaterstaatswerken, is de Minister van Verkeer en Waterstaat bevoegd gezag.

Doel van de voorgenomen activiteit

Het doel van de voorgenomen proefboring is om te onderzoeken of er een economisch winbare hoeveelheid aardgas aanwezig is in het gebied.

Aard van de voorgenomen activiteit

Het uitvoeren van een proefboring naar aardgas met behulp van een boorplatform.

Informatie ten behoeve van inspraak

Het MER en de eerder dienaangaande ingediende stukken (startnotitie, adviezen, inspraakreacties en richtlijnen) zullen vanaf 21-01-1999 ter inzage liggen op de volgende adressen:

- Gemeentehuis van de gemeente Castricum, Raadhuisplein 1, te Castricum;
- Provinciehuis van de provincie Noord-Holland, Dreef 3, te Haarlem;
- Bureau Informatie en Nieuwsvoorziening van het Ministerie van Economische Zaken, Bezuidenhoutseweg 30, te Den Haag.

Een samenvatting van het MER kan worden aangevraagd bij Clyde Petroleum Exploratie B.V., afdeling permitting, Mauritskade 35, 2514 HD DEN HAAG, tel. 070 - 342 46 01.

Inpraak

Iedereen heeft de gelegenheid om, tot en met 18-02-1999, schriftelijk opmerkingen, danwel bedenkingen ten aanzien van het MER en de vergunningaanvragen in te dienen bij:

Ministerie van Economische Zaken
Directoraat-generaal voor Energie
Postbus 20101
2500 EC DEN HAAG

Bij het indienen van opmerkingen en/of bedenkingen dient duidelijk te worden aangegeven waarop deze betrekking hebben.

Persoonlijke gegevens van de insprekers worden desgewenst niet bekendgemaakt.

Hoorzitting

Een openbare zitting (starttijd 20.00 uur) zal worden gehouden op 04-02-1999, in de raadszaal van het gemeentehuis van de gemeente Castricum, Raadhuisplein 1, te Castricum.

Ministerie van Economische Zaken

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Clyde Petroleum Exploratie B.V.

Bevoegd gezag: Minister van Economische Zaken

Besluit: een besluit tot goedkeuring van de proefboring door de Minister van Economische Zaken.

Categorie Besluit m.e.r. 1994: C17.2

Activiteit: Een proefboring naar aardgas met behulp van een boorplatform in de kustzone van de Concessie 'Middelie', circa drie kilometer uit de kust van Castricum. Het doel van de proefboring is om na te gaan of er een economisch winbare hoeveelheid aardgas aanwezig is in het gebied.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 19 november 1997

richtlijnenadvies uitgebracht op: 19 januari 1998

richtlijnen vastgesteld op: 16 februari 1998

kennisgeving MER: 20 januari 1999

toetsingsadvies uitgebracht: 10 maart 1999

Bijzonderheden: de Commissie heeft geadviseerd om in het MER te werken met een algemene opzet uitgaande van Waar, Wanneer en Hoe, tevens is er door de Commissie in het bijzonder aandacht gevraagd voor zowel de boorspoeling (welke, hoeveel, waaruit samengesteld en afvoer) en het boorgruis (stort dan wel afvoer), maar ook voor de geluidseffecten (overdag en 's nachts), de veiligheidsrisico's (onder andere blow-out) en de gevolgen voor de recreatie (wat is de minst ongunstige periode).

Aan deze aspecten is in het MER voldoende aandacht geschonken en volgens de Commissie is in dit MER alle essentiële informatie aanwezig ten behoeve van de besluitvorming.

Samenstelling van de werkgroep:

ir. H. Dijkstra

ing. R.P.M. Jansen

drs. R.H.D. Lambeck

drs. L. van Rijn-Vellekoop (voorzitter)

prof.ir. J.J. van der Vuurst de Vries

Secretaris van de werkgroep: mr. S. Pieters

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	19990215	Produktschap Vis	Rijswijk	19990216
2.	19990212	drs. C.G. Peperkamp	Castricum	19990216
3.		H.E.G. Nijenhuis	Castricum	19990219
4.	19990214	Milieu Contact Heiloo	Heiloo	19990219
5.	19990213	Stichting Vogelwacht Egmond	Egmond aan Zee	19990219
6.	19990212	"Laat de kust met rust" werkgroep Castricum	Castricum	19990219
7.	19990218	NV PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland	Bloemendaal	19990219
8.	19990217	Werkgroep Noordzee	Utrecht	19990219
9.	--	dr. J.A. Kaandorp en prof.dr. P.M.A. Sloot, Faculteit der Natuurwetenschappen, Universiteit van Amsterdam	Amsterdam	19990222
10.	19990217	Gedeputeerde Staten van Noord-Holland	Haarlem	19990222
11.	19990204	Verslag openbare zitting	Castricum	19990208

BIJLAGE 5

Nadere vragen gesteld door de Commissie m.e.r. en de antwoorden daarop

commissie voor de milieueffectrapportage

TELEFAX - BERICHT

Bestemd voor : de heer A.W.H. Brouwer, Permitting Manager
Van (afdeling) : Clyde Petroleum Exploratie B.V.
Faxnummer : 070 - 356 00 85
Aantal blz. : 3 (inclusief dit blad)
Afkomstig van : de heer mr. S. Pieters (Commissie voor de m.e.r.)
Doorkiesnummer : (030) 234 76 34
Datum : 9 februari 1999
Onderwerp : Aanvulling op het MER Concessie Middelle
Kenmerk : 913/48
Opmerkingen : Graag een zeer spoedige reactie

Geachte heer Brouwer,

Naar aanleiding van het telefonische contact van hedenmiddag (d.d. 9 februari 1999) doe ik u hierbij deze fax toekomen met enkele vragen voor een aanvulling op het MER "Proefboring naar aardgas in de kustzone van de Concessie Middelle".

Vandaag heeft de werkgroep van de Commissie voor de m.e.r. vergaderd en naar aanleiding daarvan is een aantal vragen voor aanvulling naar voren gekomen. Om binnen het geplande tijdpad te blijven zou ik u vriendelijk willen verzoeken om de door de Commissie gevraagde aanvulling zo spoedig mogelijk aan ons toe te sturen, doch uiterlijk - als dat mogelijk is - voor woensdagmiddag 17 februari aanstaande.

Onze opmerkingen spitsen zich toe op een drietal onderwerpen:

I. Periode boren

A) Het op voorhand uitsluiten van een periode (de zomer) waarin geboord zou kunnen worden doet geen recht aan het instrument milieueffectrapportage. Het Bevoegd Gezag krijgt daardoor niet alle relevante milieuinformatie op tafel, waardoor dit geen volwaardige plaats kan krijgen in de besluitvorming. **Dit dient in de aanvulling herstelt te worden.**

B) De keuze van mogelijke boorperioden had vollediger en zorgvuldiger kunnen plaatsvinden. Nu is er op pagina 91 gekozen voor twee perioden, te weten:
1) half maart - half juni;
2) september - november

Deze beide perioden zijn lang, gezien de benodigde boortijd/aanwezigheidsduur van het hefeiland, die maximaal 44 dagen zou kunnen duren (tabel 6.3, pagina 103), dit is nog geen 6,5 week. Indien er half maart met de boring begonnen zou worden, is men normaal gesproken rond 1 mei klaar (dit is het begin van het strandseizoen, die loopt van 1 mei tot 1 oktober).

Graag zo spoedig mogelijk terugbellen, als dit faxbericht niet goed overkomt.

Postadres Postbus 2345
3500 GH UTRECHT
Bezoekadres Arthur van Schendelstraat 800

telefoon (030) 234 76 66
telefax (030) 233 12 95
e-mail mer@eia.nl

Conclusie van de Commissie:

- 1) dit verhaal over het boorgruis is onnodig verwarrend en onduidelijk; het slechtste geval moet verband houden met kans op schadelijke effecten;
- 2) alle informatie is wel in het MER aanwezig;
- 3) gezien de aard van de lokale bodemfauna en het feit dat alle boorgruis ook niet tegelijkertijd op de bodem wordt gestort, zijn wezenlijke negatieve effecten onwaarschijnlijk.

Graag zou de Commissie de reactie van de Initiatiefnemer op deze opmerkingen en conclusies van de Commissie verwerkt willen zien in de aanvulling.

III) MMA

In het MMA ontbreken een aantal reële - wel in het MER genoemde - mogelijkheden, zoals het opslaan en afvoeren van grind in zakken. Maar in het bijzonder vraagt de Commissie om bij het MMA aandacht te besteden aan het volgende:

Op pagina 162 wordt aangegeven dat in het kader van het voornemen de toepassing van aanvullende geluidwerende maatregelen niet wordt overwogen. Dit roept bij de Commissie uiteraard de vraag op: "Waarom niet?" Zeker in het kader van het MMA zou geluidmitigatie beschouwd moeten worden. De achtergrond daarbij is het feit dat uit het MER valt af te leiden dat de verstoringscontour voor fauna circa 1.500 meter bedraagt en dat enige hoorbaarheid (laagfrequent geluid) op het strand bij - de veelvoorkomende - westenwind zeker niet valt uit te sluiten.

De Commissie zou deze constatering en suggestie graag in de aanvulling terug willen zien komen.

In afwachting van uw spoedige reactie.

Hoogachtend,

mr. S. Pieters

Graag zo spoedig mogelijk terugbellen, als dit faxbericht niet goed overkomt.

Postadres Postbus 2345
3500 GH UTRECHT
Bezoekadres Arthur van Schendelstraat 800

telefoon (030) 234 76 66
telefax (030) 233 12 95
e-mail mer@aia.nl

REACTIE op het TELEFAX – BERICHT
van de COMMISSIE voor de MILIEU-EFFECTRAPPORTAGE d.d. 9 febr. 1999

Conclusie betreffende pagina 1 van genoemd telefax – bericht (I. Periode Boren)

Op basis van de hiervoor genoemde overwegingen en ervaringen met vorige boringen menen wij daarom dat het niet wenselijk is om een kortere aaneengesloten periode dan 3 maanden toe te staan voor de voorgenomen proefboring. Hiermee wordt voorkomen dat de beschikbare periode zo kort zou zijn, dat er een te groot risico ontstaat dat de proefboring aan het einde van de toegestane periode nog niet gereed zou zijn. In zo'n geval zijn er slechts 3 mogelijkheden, te weten:

- De boring wordt onderbroken om in de eerstvolgende toegestane periode alsnog af te maken, hetgeen om technische, veiligheidstechnische en economische redenen geen realistisch alternatief is.
- De activiteiten afronden, ook al wordt de toegestane periode hierdoor overschreden. Dit zou weliswaar een realistisch alternatief kunnen zijn, maar heeft als bezwaar dat gehandeld wordt in strijd met de betreffende vergunningsvoorwaarde, waarbij bovendien een deel van de activiteiten vallen in een periode waarin negatieve milieu- effecten een grotere kans maken om op te treden, en Clyde haar geloofwaardigheid verliest bij het bevoegd gezag, publiek en milieu-organisaties, hetgeen een sterk negatief effect kan hebben bij de vergunningsverlening voor toekomstige activiteiten.
- In de vergunning een kortere periode (bijv. 2½ i.p.v. 3 maanden) toestaan, maar met de aanvullende voorwaarde, dat als bijzondere omstandigheden (zie boven) hiertoe aanleiding geven, de eenmaal gestarte activiteiten mogen worden afgerond, ook al wordt hiermee de (kortere) periode overschreden. In het kader van het MER kan echter niet vooruitgelopen worden op de vergunningsvoorwaarden. Bovendien heeft zo'n constructie uit het oogpunt van geloofwaardigheid van vergunningverlener en Clyde ook bezwaren.

Ten aanzien van het affakkelen (indien van toepassing) kan nog worden opgemerkt, dat dit één van de laatste activiteiten zal zijn. In het voorjaar zou dit betekenen, dat het affakkelen aan het begin van het zomerseizoen zou plaatsvinden, wat door velen als bezwaarlijk voor de recreatie wordt gezien, maar waarbij er meer daglicht is, zodat het bezwaar om eventueel niet 's nachts te mogen affakkelen iets kleiner wordt. Bij uitvoering van de activiteiten in het najaar kan het affakkelen nauwelijks gevolgen hebben voor de recreatie, maar is er wel minder daglicht dan aan het einde van de voorjaarsperiode. De geschatte periode voor het affakkelen zou in het najaar ongeveer 8 dagen zijn, dus het dubbele van de periode die nodig zou zijn als onbeperkt (dus ook 's nachts) mag worden afgeakkeld.

Betreffende pagina 2 van genoemd telefax - bericht (I. Periode Boren, vooral m.b.t. vogels)

Gevoelige perioden

Voor wat betreft de gegevens van vogels is voornamelijk gebruik gemaakt van een door het NIOZ specifiek ten behoeve van het MER verrichte onderzoeksstudie (Camphuysen & Leopold, 1998) waarin de aanwezigheid en doortrek van zee- en kustvogels in het Noord-Hollandse kustgebied is beschreven. Dit is enerzijds gebeurd op basis van tellingen van vogels op zee in de jaren (1980-1997) in vergelijking met de resultaten van vogels op zee voor de gehele Noord-Hollandse en Zeeuwse kust en anderzijds op basis van zeetrekellingen op Noord-Hollandse kustposten in de jaren 1972-1993 aangevuld met recenter, ongepubliceerd materiaal.

In dit rapport wordt de kwetsbaarheid van de verschillende soorten en groepen vogels ingeschat voor verstoring door helikopters en scheepvaart, 'lichtvervuiling' en watervervuiling. Op basis hiervan wordt een aantal minder gunstige perioden onderscheiden voor de proefboring. Achtereenvolgens betreft dit:

- *de winter en het vroege voorjaar* (november-april, met name december-maart): voor wat betreft de kwetsbaarheid van sommige vogelsoorten voor verstoringen door scheepvaart en helikopters.
- *de winter en het vroege voorjaar* (december-april): voor wat betreft de gevoeligheid van sommige vogelsoorten voor vervuiling van oppervlaktewateren.
- *het late voorjaar en de nazomer* (vooral maart-mei, in mindere mate juli-augustus en oktober-november): voor wat betreft de kwetsbaarheid van trekvogels voor sterke lichtbronnen in de trekbaan.

Met betrekking tot de gevolgen voor trekkende vogels van een verlicht platform wordt in het achtergrondrapport aanvullend gesteld dat het late voorjaar (maart-mei) "veruit de minst geschikte periode voor het affakkelen van gas" is, vanwege overtrekkende zangvogels die vanuit het westen naar Nederland vliegen.

Bovengenoemde perioden zijn tevens af te leiden uit tabel 6.22 in het MER, die in z'n geheel is overgenomen uit het achtergrondrapport van het NIOZ. De tabel geeft inschattingen van kwetsbaarheid voor de verschillende soort(groep)en vogels per maand. De hierin aangegeven perioden verschillen niet of nauwelijks van die in de reactie van de Commissie voor de m.e.r.

Desoriëntatie

Het is waarschijnlijk, maar niet onderzocht of aangetoond, dat een verlicht platform midden op een smalle trekbaan van snel en gericht doortrekkende trekvogels desoriënterend zou kunnen werken. Het effect van desoriëntatie zal overigens slechts in uitzonderingsgevallen de dood van de betrokken vogels tot gevolg hebben. De verlichting van een platform trekt

REACTIE op het TELEFAX – BERICHT
van de COMMISSIE voor de MILIEU-EFFECTRAPPORTAGE d.d. 9 febr. 1999

Juist deze leerme te aanzien van de aanwezigheid van vogels is voor de besluitvorming van belang geacht. Om die reden is in het MER de mogelijkheid van het aanstellen van een vogelwachter genoemd (zie pagina 162).

Vanwege genoemde redenen menen wij dat de perioden genoemd bij het MMA op pagina 157 van het MER en bij het voorkeursalternatief op pagina 160 de meest geschikte perioden zijn.

Literatuur

Camphuysen, C.J. & M.F. Leopold, 1998. Kustvogels, zeevogels en bruinvissen in het Hollandse kustgebied. NIOZ-Rapport 1998-4, IBN-rapport 354, CSR Rapport 1998-2. Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee, Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek & CSR Consultancy, Texel.

Franeker, J.A. van (1998). NAM ENSCO71 flaring project. Project ter voorkoming van vogel-incidenten bij het affakkelen van gas vanaf het platform ENSCO71 voor de Zuid-Hollandse kust in de periode 28 september - 3 oktober 1998. In opdracht van de Nederlandse Aardolie Maatschappij

II. BOORGRUIS

Zie pagina 2 en 3 van genoemd telefax - bericht

Ten aanzien van de verspreiding van boorgruis valt het volgende op te merken:

Bij de bestudering van dit onderwerp is gebruik gemaakt van de in de literatuur beschikbare informatie. Met name de verspreiding van boorgruis, zoals die is behandeld in het Milieueffectrapport Ameland en de Noordzeekustzone, is een goed voorbeeld daarvan. Berekeningen zijn uitgevoerd door TNO (Mulder, 1997)

Het model ging uit van een geloosde hoeveelheid boorgruis van 2.000 ton, ofwel 1.300 m³ (Pinkegat).

In de tekst van het MER "Middelie" op pagina 106 staat te lezen:

"Ook hier wordt onderscheid gemaakt tussen bezinking van boorgruis dicht bij het lozingspunt direct na de lozing, en de verdere verspreiding als gevolg van vooral erosie door stroming en golven."

In de daaropvolgende zin wordt een verspreiding aangenomen **dicht bij het lozingspunt** over een oppervlakte van 3 ha met een bijbehorende laagdikte van **gemiddeld 4 cm**.

Deze laag komt overeen met $30.000 \times 0,04 = 1.200 \text{ m}^3$ geloosd boorgruis.

(Zou men de data meer exact willen weergeven dan komt men op een laagdikte van 4,33 cm gemiddeld of een oppervlak van 3,25 ha. Naar onze mening is het aangeven van een dergelijke nauwkeurigheid niet verantwoord, en dient zij geen verder doel. Het gaat erom een idee van de verspreiding te geven, zonder daarbij de pretentie te hebben een nauwkeurige voorspelling te doen.)

Vervolgens staat er in de tekst op pagina 106 van het MER dat:

"voor de verspreiding verder weg een oppervlak genoemd wordt van 10 km², waarbij de overeenkomstige laagdikte kleiner is dan de mediane korrel diameter."

Zo men een exacte berekening zou willen geven van de hoeveelheid die er dan nog in de omgeving aanwezig is, dan komt men tot de volgende conclusie:

de hoeveelheid gedeponeed materiaal is kleiner dan $10.000.000 \text{ m}^2 \times 0,0002 \text{ m} =$ kleiner dan 2.000 m³

Zo te zien is er geen tegenspraak in de op pagina's 106 en 107 van het MER gepresenteerde getallen.

Daarbij wordt aangetekend dat we hier een voorbeeld gebruiken dat in zekere zin een onrealistische (te pessimistische) weergave biedt, aangezien het hier een modellering voor de lozing van 1.300 m³ boorgruis betreft. In het geval van de boring "Middelie" gaat het om een hoeveelheid boorgruis van 104 m³ (zie pagina 73 en 85 van het MER)

Op pagina 107 van het MER is daarom een benadering gegeven van de voor dat gebied relevante verspreiding. Zo valt te lezen dat:

"in de kustzone is indicatief uitgegaan van de waarden bij een waterdiepte van 20 m en een eerste verspreiding van boorgruis in een gebied met een oppervlakte van 1 à 3 ha."

In eerste instantie kan men een 'worst case' benaderen door van een oppervlak van 1 ha uit te gaan. Dit leidt tot de maximale laagdikte voor de eerste verspreiding. Bij een verspreiding van 104 m³ berekent men de bijbehorende laagdikte dan uit het quotient $104 / 10.000 = 0,0104 \text{ m}$, hetgeen leidt tot de conclusie op pagina 152 van het MER:

"Voor de eerste verspreiding in een gebied van 1 ha (indicatief) is op basis van deze 104 m³ boorgruis sprake van een gemiddelde laagdikte van 1 cm. Onder invloed van stroming vindt verdere verspreiding plaats."

Wij delen de mening van de commissie niet dat dit verhaal onnodig verwarrend en onduidelijk zou zijn, maar onderstrepen daarentegen gaarne het gezegde dat het slechtste geval verband moet houden met de kans op schadelijke effecten.

**REACTIE op het TELEFAX – BERICHT
van de COMMISSIE voor de MILIEU-EFFECTRAPPORTAGE d.d. 9 febr. 1999**

Voor de verpakking van grind werden hiervoor in het verleden zowel jute als uit kunststof vervaardigde zakken gebruikt. Tegenwoordig worden vrijwel alleen nog jute zakken gebruikt, vanwege het feit dat jute (in tegenstelling tot kunststof) als organisch materiaal gemakkelijk in zeewater vergaat zonder negatieve milieugevolgen. In geval van verpakt storten worden de grindzakken door duikers op de juiste plaats gelegd. Het gestorte grind blijft bij beide methoden altijd achter op de zeebodem, want bij beide methoden gaat het om milieuvriendelijk materiaal, waarvan geen negatieve gevolgen voor het milieu worden verondersteld. Bovendien betreft het slechts een klein met grind bedekt oppervlak. Gezien deze werkwijze en het feit dat alleen grind zal worden gestort als dat om veiligheidstechnische redenen (stabiliteit van het hefeiland) noodzakelijk is, is hier geen sprake van alternatieven en om die reden wordt bij de beschrijving van het MMA niet verder op het onderwerp "grind" ingegaan.

Geluid

Wat betreft het geluid wordt in het telefax-bericht van de Commissie voor de m.e.r. vermeld, dat op pagina 162 van het MER wordt aangegeven dat in het kader van het voornemen de toepassing van aanvullende geluidwerende maatregelen niet wordt overwogen. Echter op deze pagina wordt gesproken over het monitoringsprogramma en komt geluid niet aan de orde. Op pagina 158 bij de discussie over het MMA, komen aanvullende licht- en geluidreducerende maatregelen wel aan de orde. Hier wordt geconcludeerd dat: *"Een belangrijk punt ten aanzien van de aspecten licht en geluid is dat de in hoofdstuk 6 beschreven (mogelijke) effecten naar verwachting dusdanig beperkt zijn, dat eventuele aanvullende licht- en geluidreducerende maatregelen slechts een zeer geringe milieu-winst zullen opleveren."*

Op pagina 116 van het MER wordt vermeld dat de verstoringafstand door aanwezigheid en beweging voor vogels op 300 m ligt, terwijl een waarde van 60 dB(A) wordt aangehouden als verstoringswaarde voor vogels ten aanzien van geluid.

De waarde van 60 dB(A) op een afstand van 1400 m wordt veroorzaakt door helicopters, dit is mogelijk ook op het strand hoorbaar. In relatie tot de gemiddelde 3 helikoptervluchten per dag die in de huidige situatie plaatsvinden, wordt de - tijdelijke - extra verstoring van deze vlucht echter verwaarloosbaar geacht, zie pagina 120 van het MER.

-0-0-0-0-0-0-